

Frans Brüggen leidt zijn Orkest van de Achttiende Eeuw.

Frans Brüggen, een magiër en een Mozart zoals Mozart

DOOR NICO DE BOER

In het openingsbeeld van de film 'Twee mannen en een orkest' loopt orkestdirecteur Sieuwert Verster naast een schuifelende, stramme dirigent Frans Brüggen. Warschau, Chopin Festival. Het Orkest van de Achttiende Eeuw voelt zich thuis in de Poolse hoofdstad.

Even later, op archiefbeeld, 1981, presenteert Brüggen zijn nieuwe ensemble, samengesteld naar het model van de orkesten waarmee Mozart en Haydn werkten. Zijn musici spelen op authentieke instrumenten om 18e en vroeg 19e-eeuwse muziek

te laten klinken zoals het inder tijd moet hebben geklonken.

Nog verder terug, 1970. Een strijdbare Brüggen, toen vooral bekend als blokfluitist, beschuldigt het Concertgebouworkest: „Elke noot die jullie spelen is gelogen!” De hemelbestormer predikt een 'revolutie'. Hij wil dat alle orkesten anders spelen, zoals de componisten het hadden bedoeld.

Intussen bestaat Brüggens Orkest van de Achttiende Eeuw dertig jaar en heeft het internationaal een grote reputatie. Maandag wordt die in klinkende munt (75.000 euro) vertaald als prinses Máxima het gezelschap de Prins Bernhard Cul-

tuurfonds Prijs uitreikt. „We hebben zoveel gedaan in die jaren”, blikte Verster terug. „We zijn nu bezig aan onze 101e tournee. Als je al die tournees achter mekaar plakt, zijn we met zijn vijftigen meer dan zes jaar onafgebroken on the road. Daar kunnen The Rolling Stones nog een punt aan zuigen.”

Hoboïste Alayne Leslie zat eens in de zaal. Ze werd diep geraakt. „Toen ik later werd gevraagd om in het orkest te komen spelen, was het alsof de hemel openging.” Toch liep het in het orkest niet van meet af aan gesmeerd. „Zweethanden, ontstemde instrumenten. Het was in de begintijd niet alle-

en gouden klank

het hoorde

maal even best. Muzikaal wel", vertelt cellist Richte van der Meer. De gevestigde orde was sceptisch. „Er werd door mensen die op moderne instrumenten speelden op ons neergekeken: jullie zijn amateurs.”

Dat is verleden tijd. En de orkestleden dragen Brügger nog altijd op handen. Tegelijk zijn ze kritisch, want hij is als dirigent niet altijd even accuraat. Hij zou het bij een modern orkest moeilijker hebben gehad, vermoeden ze, maar 'wij begrijpen zijn wensen'. Brügger heeft iets magisch. Nog steeds, hoe breekbaar en broos hij ook oogt. Zodra hij voor zijn orkest zijn plaats heeft ingenomen, neemt

het muzikale vuur bezit van hem. Een handgebaar, een opgestoken pink, een blik, een opgetrokken wenkbrauw. Als vanzelf komt de gouden klank uit het orkest tevoorschijn, zoals die in de film te horen is in het tweede pianoconcert in F-klein van Chopin.

Brügger, die in de film zelf niet aan het woord komt, is de ziel van het orkest. Als hij er niet meer is, wat dan? Verster, al 35 jaar vriend en compagnon van de magiër, staat daar liever niet bij stil. Er plooit een kleine glimlach om zijn mond als hij zegt: „Misschien is Frans wel onsterfelijk.”

Nederland 2, 13.00 uur.